

ДЕКАДА
УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ
ТА МИСТЕЦТВА

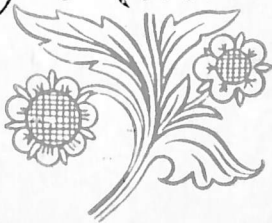
МОСКВА

1960

ДЕРЖАВНЕ
ВИДАВНИЦТВО
ХУДОЖНЬОЇ
ЛІТЕРАТУРИ
КИЇВ—1959

Народні
уемішки

Упорядкував
Ф. Ю МАКІВЧУК

КВАША

Задумали мужики сходити до царя в гості. От зібралось їх аж трє та й думают: «Ну, що йому за гостинця понести?» Один каже:

— Калачів.

— Ні,— говорить другий,— калачі він щодня їсть, треба диковину йому понести — кваші!

Ну й пішли.

Ідуть і радяться. Той, що несе квашу, каже:

— Я ввійду з квашею і скажу: «Здрастуй, цар-батюшка!» А другий скаже: «З царицею і царенятами!»

А третій: «З усім царствующим домом!»

От заходять до царя, а передній на підлозі як підсковзньється, макітра з квашею додолу, а він:

— А чорти б тебе забрали!

А задній:

— З царицею і з царенятами.

А позадній:

— З усім царствующим домом!

А цар як крикне:

— Палачей!

— Бач, — каже один, — казав же я, що йому калачів треба, кваші не хоче.

ЩИРЕ СЛОВО ЖАНДАРМА

Після дванадцяти годин робочого дня робочий іде в кабак. Він одержав получку. Там лишить він весь свій заробіток.

Где, похитується. Назустріч — жандарм.

— Ну что, нажрался? Штраф давай!

Віддав робочий останній карбованець на штраф, але його дуже за серце зачепило, і він голосно сказав:

— Ну і дурак же цар!

— Как, как? Ты имеешь право его величество дураком называть?! В полицию, сукин сын!

Двері поліцейської відчинилися. Й жандарм штовхнув туди робочого.

— Ваше высокородие, — до начальника, — этот негодяй назвал нашего царя дураком!

— Я ж не из нашего царя сказав, — каже Іван, — а на турецького!

— Он врет, ваше высокородие! Он на нашего царя сказал, потому что дурнее царя, как наш царь, нету!

ВИГРАНА СПРАВА

Батька завізвали до суду ставати. Син з власної волі пішов також з батьком. Увечері вертає додому, а мати питає:

— А виграли тато справу?

— Виграли, — каже син.

— А чому ж не прийшли з тобою додому?

— Зараз прийдуть, лише мають ще дістати двадцять п'ять буків.

ЯК СЯТИЙ ЮРКО МУЖИКОВІ ДОПОМІГ

Раз заїхав мужик у болото. Що він напрацювався — ніяк не міг виїхати. Нарешті зачав призивати святих на допомогу. Призиває і поганяє коней; нічого не помагає. Нарешті каже:

— Свята Дорота, витягни мене з болота!

Нічого не помагає.

— Святий Юрій, витягни мене з тої баюри! — Та коні як стьобне — і виїхав. Та й каже:

— О, що-то хлопець — не те, що баба.

НЕ ПЕРЕЛЯКАВ

У капітана був денщик Іван. Одного разу кличе його капітан, а мій Іван п'яний як ніч.

— Іван! — кричить капітан.

— Слухаю, ваше високоблагородіє!

— Ти п'яний?

— Нет, ваше високоблагородіє!

— Ану, пройди по одній досці!

— Я даже по всем пойду, ваше високоблагородіє!

ЧОЛОВІК З УСЬОГО СВІТУ

Був оден чоловік, і він ходив завше по світі. Але прийшов він раз до далекої корчми. Питається його шинкарка:

— А відки ви, чоловіче?

— А з усього світу,— каже той чоловік.

А їй причулося, що він із «того» світу, та й питає:

— А що там мої родичі роблять?

— А що ж,— каже,— там їм добре, лиш грошей їм потрібно, бо не мають собі на що купити їсти ані пити.

То вона надавала йому повний кіш їсти й пити, дала грошей і каже, щоб то все заніс її родичам.

Забрав він того та й пішов собі. Але тої шинкарки чоловік вернувся звідкись додому, а вона йому тоє розповіда. То чоловік як учув, що

вона тому понадавала, то аж за голову вхопився. Зараз скочив на коня та й далі, жене за тим чоловіком. Приїжджає під ліс, а той чоловік стоїть під яблунею; шинкарка не знав його та й питає:

— А чи не видів ти якого чоловіка з кошом?

— Ой, видів,— каже той,— але вже давно. Не догоните ви його. От дайте мені коня, то я його догоню, бо я знаю, якими він стежками пішов. А ви тимчасом тримайте ось тут яблуньку за мене, бо мені дали за покуту її тримати. А як я його догоню, то зараз вернуся назад і вам ваше віддам.

— Добре,— каже шинкарка,— беріть.

Чоловік сів на коня, взяв кіш і все, що йому надавала шинкарка, та й каже:

— Ну, пане шинкарю, будьте

здорові, я їду до ваших небіжчиків-родичів.

Рушив конем та й щез.

ШВАЧКИ

— Що ваші дівчата роблять?

— Шиють та співають.

— А мати?

— Порюють та плачуть.

ПРАВДИВА ВІДПОВІДЬ

В одному губерньському місті будували тюрму, підрядчик командує робітниками розпоряджається. Ішов один селянин, став, залюбувався цим домом.

— Барин, для кого ви такий великий дім будете?

— Для вашого брата!
— Та куди нам, грішним! Хоч би вашому брату довелось тут пожити!

ХТО КРАЩЕ ОПИСУЄ?

Заспорили колись двоє панів про те, який письменник краще пише.

— По-моєму, — каже один, — найкраще описує Толстой. Він як опише кожну рослинку, кожну травинку — як живу.

— Ні! — каже той.

— Ну, тоді найкраще опише Тургенев!

— Ні, — заперечує знову той.

А збоку стояв селянин. Слухав він, слухав панську мову, а тоді і каже:

— А по-моєму, найкраще описує наш судовий пристав. Він як опише, так до останньої сорочки!

БРУДНА РУКА I

Один раз приходив Іван Миколайович, інженер заводу, з візитом до губернаторші. Пого там добре приймали, угощали. Прийшов і поцілував у неї ручку, а вона як крикне:

— Іван Миколайович, що у вас з руками, що вони так погано пахнуть? Це щось страшне!

А він, радий, що зможе про це розказати, відповів:

— Рівно півтора місяці тому сам імператор всеросійський, цар польський, великий князь фінляндський пожав цю негідну руку! Можу я її мити?

1 За свідченням розповідача, це дійсний факт, що стався після відвідин царем Катеринославського металургійного заводу в 1915 р.

ПОРАДА КУХАРЯ

Був дуже скупий пан. Посилає пан кухаря на базар та й наказує, щоб не тринькав дурно грошей:

— Іди ж, — каже, — та купи чого, щоб і дешево й багато було, а то ти мене зовсім зведеш!

Пішов куховар та й купив нечищених хляків. Приніс, так з усім, а пан уже й напустився:

— Ти знов у снагу мене загнав! Чого ти там накупив? Кажи!

Не витерпів уже кухар, кинув хляки та й каже:

— Та з середини поїси, а хляки продаси, то ще й барнш буде!

ПАНСЬКА ЧУПРИНА

— Чоловіче, бійся бога, рятуй мене! — кричав потопуючий лихий пан.

Хлоп, уздрівши його з берега, задумався та й каже:

— А як же вас, пане, рятувати, коли вас би за чуб тягнути, а ви наш пан?

— Тягни, як хоч, аби лиш смерті не пожити!

Хлоп думає, думає — аж надбігло більше людей та й кажуть:

— Де ж пана можна за чуприну брати? Що б він вже був за пан, аби то мужик за чуприну сіпав?

— Та певно, — обізвався знов хтось, — що не годиться, бо видно, що панська чуприна не до того, то лишень мужицька чуприна на то на світі, аби її пани тягнули, як хотять і куди хотять!

Отак люди радилися, радили та балакали на березі, що робити, а пан кричав: «Хто в бога вірує, рятуйте!» — кричав, кричав та й втопився...

ВИПРАВДАЛАСЯ

Дівчина дорікає знайомій молодиці:

— Я ж просила, щоб ви нікому не казали, що я засватана.

— Я й не казала, а тільки спитала куму, чи вона знає про це.

ПРОКЛЯТІ СОБАКИ

Ішов раз селом чабан, і напали на нього собаки. Згвалтувались, збіглись зі всієї вулиці і чуть не розірвуть.

А чабан задом, задом відступає від них, відступає і не помітив, як у церкву задом зайшов. Оглянувся він, а саме правилось — людей багато, та й каже:

— От прокляті собаки, скільки вони сюди людей нагнали!

ВСЮДИ ДОБРЕ МАТИ ПРИЯТЕЛЯ

Прийшла баба до церкви, поклони-лася перед образом святого Михайла та й ліпить одну свічку Михайлові, а другу чортові

Але її сусідка дивиться на тоту роботу, дивиться та й каже:

— А ви нащо, кумо, ліпите свічку і тому... щез би?

— Та то, кумцю, добре всюди мати приятеля: хто знає, що нас чекає, а забезпечитися треба.

НЕ ВПУСТИ РАКА З РОТА

Летіла ворона понад морем, дивиться — лізе рак. Вона хап його та й понесла через лиман у ліс, щоб сівши де-небудь на гіллі, гарненько поснідати. Бачить рак, що прихо-

диться пропасти, та й каже вороні:
— Ей, вороно, вороно, знав я твого батька і твою матір: славні люди були!

— Угу,— одвітує ворона, не роззявляючи рота.

— І братів, і сестер твоїх знав,— каже рак,— що за добрі люди!

— Угу.— гугнить ворона, а рака кріпенько держить.

— Та вже хоч вони й гарні люди,— каже рак,— а тобі не рівня. Мені здається, що й на світі нема розумнішої над тебе.

— Еге! — крикнула ворона на весь рот та й упустила рака в море.

ПОМИРИВ

З'їхались на заїзний двір два станові, і обидва були в одставці.

Слово за слово, і добалакались до того, як вони були становими в одному стані, один раніше, а другий після. От один і каже:

— Як був я становим, то кращо-го людям і не хотілось: всі мене любили й поважали, та було й за що: я ні одного чоловіка й словом не обідив.

А другий вислухав та й говорить:

— Отже, мені жалілись на вас і раділи, що я заступив на ваше місце: «Зразу, — кажуть, — полегкість стала».

— Та то вам збрехав якийсь ворог, неправда, я вже себе добре знаю, — почав знов казати перший.

На цю розмову трапився чоловік з того ж таки самого стану. Побачили його одставні станові та й питають:

— А скажи нам, дядьку, котрий

з нас був кращий становий? Ти ж нас знаєш обох!

Зняв чоловік шапку, вклонився та й каже:

— Авжеж, знаю, кому ж вас і знати, як не мені... та... та... — І став чоловік...

— Та ти кажи сміло, — котрий з нас був кращий, не сумлівайся! — промовили станові.

— Та я не сумліваюсь, — каже чоловік. — Я думаю, як би вам по правді сказати. Хіба так. — Та й почав: — Були, — каже, — в мене віз і сани, і стояли вони в повіті, в тій, де стояла й моя кобила. Стояли, стояли та й давай сперечатися. Віз каже: «Я був легший кобилі». А сани кажуть: «Ми були легші». Спорили, спорили та тоді до кобили: «Скажи, будь ласкава, що тобі легше возити — чи віз, чи сани?» А стара кобила покрутила головою, подумала та й каже: «І ти погань,

і ти поганы!» — Бувайте здорові, панове, піду, бо мене кум дожидає!
Та й пішов з двору.

ПРО ПОПА І СЕЛЯНИНА

Це був дійсний факт. До одного нашого селянина знадився піп. Ходє та й ходє, а його годувать треба. От раз прийшов піп, а селянин на курей:

— Киш, киш! Щоб вас собаки поїли!

То батюшка й каже:

— Та хіба ж можна так на божу птицю казати?! Ну і говори: «Щоб вас батюшка поїли!»

От ідуть вони одного разу вдвох вулицею, а собаки як нападуть, як нападуть на них, то селянин і каже:

— А, цитьте! Щоб вас батюшка поїв!

СКОТИНА

Якось на переписі питають панки у дядьків:

— Ну, а скотина у вас, мужички, є?

— Та є, пане.

— Яка?

— Та старшина у нас, пане, скотина.

ПОЧИМ ДУРНІ ПРОДАЮТЬСЯ

Раз поїхав їден мужик з своїми кіньми на фурманку аж у Київ. Але приїхав він, а пан його і питає:

— А де ти був, Іване?

— Та де ж, пане,— в Києві.

— А що ж ти бачив там, Іване?

— Та всьо-м бачив, пане.

— А почому ж там дурні продаю-

тсья, Іване? — каже пан, щоб на-
сміятись над мужиком.

А Іван йому:

— Та то як до дурнів, пане. Дур-
ня мужика пускають так собі — за
півціни: звісно, мужик. Але вже за
дурня пана — го-го, за того вже
добру ціну правлять. Бо ж то ду-
рень, та ще й пан!

А пан аж присів від злості.

САДІВНИКИ

Це було тоді, як Україну Катери-
на об'їжджала і Потьомкін вирішив
деревонасаджування завести. Нака-
зав він кругом дерева садити, особ-
ливо понад шляхами, якими мала
сама цариця Катерина проїхати.

Коли цариця поїхала через Ук-
раїну, то справді кругом над шля-
хами росли дерева, але так як

дерев неvistачало, то всі дерева, які
Катерина проїхала, виривались «са-
дівниками» і саджались там, де
вона ще мала їхати. Ззаду дерева
переносились наперед, і Катерина
їхала весь час повз новонасажені
дерева.

Запитала Катерина в одного чо-
ловіка, що «доглядав» посажені
дерева:

— А як ви думаєте, всі ці дере-
ва приймаються?

— Приймаються, приймаються,—
відповів чоловік.— Тільки ви про-
їдете — всі приймаються.

НАВЧИВ

Один солдат дуже погано стрі-
ляв. А унтер стріляв ще гірше, але
вирішив навчити солдата:

— Ах ти ж, недородо, я тобі покажу, як маєм влучати!

Вистрілив раз. Не влучив.

— Оце ти так стріляєш!

Вистрілив вдруге. Не влучив.

— Оце товариш твій так стріляє!

Вистрілив втретє. Знову не влучив.

— Оце ефрейтор так стріляє!

Нарешті за четвертим разом влучив:

— Отак ти й повинен стріляти!

ДЕ ВЕЛИКА ЛОЖКА?

— Синашу, піди стовчи пшона на кашу!

— Ох, мамо, ноги дуже болять!

— Синашу, йди їсти кашу!

— А де ж, мамо, моя ложка велика?

ВІДЧАЛЮЇ, РЕБЯТА!

На одній річці був паром. От як на Дніпрі. Коли на паром сідало доволі людей, паромщик завжди кричав:

— Відчалюї, ребята!

Раз паромом їхав піп. Пому дуже сподобався голос цього паромщика. Він і каже йому:

— От голос у тебе добрячий! І для церкви б годився! Приходь у неділю, але ж кричи так, як кричиш на паромі!

Прийшов паромщик в неділю до церкви і став на криласі. От піп і править:

— Пакі, пакі господу помолімся!

А паромщик як крикне на всю церкву:

— Відчалюї, ребята!

ЧОМУ БАГАТО ВОДИ В МОРІ

Погнав чоловік до моря напувати волів. Не п'ють води, а він усе приверта їх до неї, а далі й каже:

— Що за біс, чом вони не п'ють? Здається, вже й пора б. Ке лиш сам нап'юся.

Ухопив раз — солона, хлिसнув удруге — мов і солона, і гірка.

— Е,— каже чоловік,— тим же її і багато, що її ніякий біс не п'є!

СТАРШИНА

Раз обрали собі люди старшину. От і запишався новий старшина; зробився такий пановитий, що й підступити до його страшно. Сидить якось новий старшина на рундуці і бачить, що хтось їде селом.

Погукнув старшина на свого небожа:

— Біжи мерщій та смитайся, що воно за птиця така їде через моє село?

Кинувся хлопець миттю доганяти; біжить та гука на проїжджачого, щоб подождав. Став. Підбіга хлопчик.

— Чого тобі треба? — пита проїжджачий.

— Та наш новий пан старшина звелів спитати, що ви за птиця така тут їдете?

— Скажи своєму новому старшині, — озвався проїжджачий, — що і ти дурень, і старшина дурень!

Вернувся хлопець. Старшина пита:

— А що?

— Та то якийсь знайомий!

— Як!

— Так, так: і вас знає, і мене знає!

— Як же він знає?

— Та казав, що й ви дурень, і я дурень.

ЗВИЧКА

Приніс раз мужик до волості подати. Здав писареві, а писар — і ну рахувати. Рахує, а сам непомітно карбованчика в кишеню хап! Та й подає селянину гроші назад:

— На, недостає карбованця!

— Як це так недостає? — каже селянин. — Всі сповна там. Перелічть ще раз!

— Бери, дурню, слухай, що тобі кажуть, і додавай ще карбованця, бо як ще раз перелічу, то й другого карбованця не стане. Свою звичку я вже знаю!

ЯК НАЙМИТ ХОМА ПАНІВ КАЧКОЮ НАДІЛИВ

Один пан спік качку та й ніяк не міг її поділити між своїми синами й дочками. А був у нього наймит Хома. Пан покликав його та й каже:

— Поділи нас!

Узяв Хома качку, одрізав у неї голову і дав панові:

— Це вам, пане, бо ви — всьому голова.

Далі відрізав шию й дав пані, бо вона близько коло голови. Відрізав крильця й дав двом паннам, щоб у танцях літали, як на крилах. Дві качині ноги дав двом паничам, щоб добре верхи їздили.

— А тобі, Хомнице, буде туловище! — сказав сам до себе. За качку та й пішов, а пан тільки рота роззявив!

ПАРА ВОЛІВ

Бідний мужик та заложився з багатцем і каже, що буде з паном обідати.

— Ну, добре, як пообідаєш, то я тобі пару волів дам!

Приходить до пана, вклонився низенько.

— Пане, я ще нікому о тім не казав, але до пана прийшов. Що б коштував отакий кавалок золота?— І показав йому на руку... Той нічого йому не каже, крикнув, щоби йому принесли горілки, напоїв його, дають обідати, той сідає і обідає з паном; пан аж горить, хтів би дізнати, де той кавалок золота, та й питає:

— Де він стоїть, щоби його принести!

— Та що ж, пане, в мене нема, я питаю, що би він варт, якби його мати?

— Ото сь, дурень!
— Я не дурень, пане, коли тим способом виграв пару волів.

ХТО МАЄ ВИСІТИ, ТОЙ НЕ ВТОНЕ

Іхав одного разу пан Зенон в місто, і треба було йому переїздити річку по льду. Діло було в кінці зими.

Лід провалився, і панові довелося б потонути, якби не люди з села, що збіглися на крик і врятували його. Вбачаючи в цьому божу допомогу, гонористий пан вирішив віддячить «пану богу» за своє спасіння. На тому місці, де його витягли з річки, він наказав поставити величезного хреста з написом:

«Бог пана від смерті позбавив.
Пан богу хреста поставив».
Та скоро на цьому хресті шко-
лярі дописали:

«Не бійся, дурний Зеноне,
Хто має висіти, той не втоне».

СОБАКА

Жив у одного пана наймит. От пан десь дістав собаку і загадує своєму наймитові: виучити цього собаку, щоб він усе розумів, не був злим, ні на кого не гавкав. Довго учив наймит.

А одного разу пішов наймит із собакою і паном у сад.

Пан покликав до себе Рябка і став цькувати на наймита.

Собака бігає кругом наймита та все гавка.

Пан тоді і каже наймитові:
— Бач, скільки не учив і не міг виучити, Рябко зостався злим і на тебе гавка.

А наймит і одповів:

— Ви, пане, ще зліші, і то на вас гавка!

ВІДПОВІЛА

Сидить одного разу бідна дівчина в чайній і їсть обід. Аж заходить великий прерозумний панисько і позіхнув на весь рот, навіть не закривши його.

— Ой паноньку, ви ще й мене з'їсте,— сказала жартуючи дівчина.

— Я телятини не їм! — гордо відповів панок.

— Їй, я й забула, що осли тіль-

ки сіно їдять,— відповіла всміхнувшись дівчина.

НІЧОГО ДОДАТИ

Суддя. Що ви можете ще додати для свого виправдання?

Селянин. Нічого, пане суддя, бо останнього карбованця віддав писарю.

ПІВБІДИ

Купила жінка ковбасу, аби чоловік не знав, і половину з'їла, а половину сховала під подушки. А чоловік, як знайшов, та й другу

половину з'їв. А жінка ходить, все п'є воду та й говорить:

— Якась біда, п'ється вода!

А чоловік каже:

— Дай мені води, бо і я з'їв півбіди.

А їй ані гадки, що він говорить. Аж коли дивиться — нема ковбаси. Вона й здогадалась, що не збрехав чоловік.

КОСАРИ

Косили два косарі: батько й син.

— Ой,— каже батько,— як же ми мало вкосили!

— Е,— каже син,— ви старі, я молодий, кому ж тут було косити?

Але сіли вони полуднувати.

— Ой,— каже батько,— як же ми багато з'їли!

— Е,— відказує син,— ви чоловік, і я чоловік, чи ж не було кому їсти?

ЯК СОЛДАТ ГЕНЕРАЛА ПІЗНАВ

Одного, значить, разу в царській армії мав бути генеральний смотр військ. А там один солдат дуже погано знав службу. От його зводний і ротний підучають, як кого титулувати, як відрізнити якого начальника.

— Генерала,— кажуть,— по лампасах на штанях пізнаєш і так далі.

От почався смотр... Приїхав генерал, але кривий на одну ногу. Вистроїлись усі в ряди. От генерал прийшов, поздоровкався, а далі і

нарвався на цього солдата, котрий погано знав службу.

— От скажи мені, хто я такий?

А він і каже:

— Генерал, ваше превосходительство!

Ось він знов запитує:

— А по чім ти знаєш, що я генерал?

А зводний стука себе по ногах, щоб той догадався, що по лампасах.

А він і каже:

— По ногах, ваше превосходительство!

— Как по ногах? — каже генерал.

А солдат:

— У вас одна нога крива.

ЧОГО КОМУ БРАКУЄ

Говорили раз польські пани за порожням:

— Ми от, шляхетське військо, воюем завжди за честь, а ви, запорожці, за гроші.

А запорожці їм:

— Ну що ж, чого кому бракує, той за те і воює.

СОБАЧИЙ РІД

Пани здорово люблять собак. Таке я й хочу розказати нащот собак. А це діялося саме на ярмарку. Ходить пан гладкий, товстий, з ноги на ногу перевалюється, за ним жінка з дочкою, і кожен з них веде по маленькому цуценятку на вірбовочці.

Так ото ж ходить пан поміж волами, де свині продаються, а дядьки свиней навезли так тьма-тьмуца, на кожному возі коли не одно, то

двоє. Ходив, ходив пан та й давай з дядьків сміятися:

— Що мужик, то й свиня, що мужик, то й свиня!

А один дядько не стерпів:

— Що паненя, то й цуценя, що пані, то й сучка, що пан, то й собака!

АБИ НЕ ПАН

— Тату, тату! Чорт до нас лізе в хату!

— Дурниця! Аби не пан.

ДОБРЕ ТОРГУВАЛОСЬ

Одному чоловікові та треба було у місті купити дьогтю. От не потра-

лив він куди треба та й зайшов у таку крамницю, де всякі хвиги-миги продають.

Увійшов, мазницю поставив біля ніг та й дивиться.

А в крамниці тільки один крамарчук, і питається він того чоловіка:

— А чого тобі?

— Дивлюсь,— каже чоловік,— що тут продається...

— А тобі ж чого?

— Та мені дьогтю!

— Та не дьоготь же, а дурні, дурні тут продаються!

Подививсь чоловік на його та й каже:

— Оце ж, як тих дурнів здорово купують — тільки один усього й зостався!..

ВІДПОВІДЬ ПО ЩИРОСТІ

Прислали денщика офіцеру, а він був дуже злий та зараз же:

— Почему это тебя, такую гадость, ко мне прислали? Разве там не было лучших?

А денщик йому й відмовля по щирості:

— Добрих, ваше благородіє, і послали добрим, а мене до вас, і я нікак не виноват, ваше благородіє

ЄДИНИЙ ПОРЯТУНОК

Ішов через лід урядник та й провалився. Зібрався народ. Побігли за баграми. А йде один селянин.

— Чого ви,— каже,— хвилюєтеся? Чого галас зняли?

-
- Таж урядник тоне!
— А ви йому карбованця пока-
жіть, він одразу вискочить!

НЕВІСТКА ВИННА

- Хто винен?
— Невістка.
— Та її ж дома нема!
— Так он її плахта висить.

ТАЄМНИЦЯ

- Іде дядько, назустріч йому кум.
— Що везеш, куме?
Кум устав з воза, підійшов і на
вуху:
— Овес.

— А чому ж так по секрету го-
вориш?

— Щоб кобила не чула.

ЗА ЩО?

— За що вигнав бог Адама і Єву
з раю? — питає в школі учитель
учня.

— За те, — каже учень, — що з'їли
зелений овоч з дерева, а зеленого
овоча не можна їсти, бо живіт бо-
літиме.

ПАРОДІЇ НА МОЛИТВІ

На «Отче наш»

Отче наш,
Батько наш

Кури крав
Та в мішок ховав,
Кури сокочуть
Та в мішок не хочуть.

*На «Святий боже,
святий кріпкий»*

Святий боже,
Святий кріпкий,
Лучше дома,
Ніж у гітки,
Святий боже,
Ще й безсмертний
Лучше жити,
Ніж умерти.

ГУМОРИСТИЧНА
МОЛИТОВНА ІМПРОВІЗАЦІЯ

Господи вічний,
Чим я в тебе грішний,
Чи я горілки не п'ю,

Чи я жінки не б'ю,
Чи я коршму минаю,
Чом я щастя не маю?

ПРО ГЕНЕРАЛА Й КАТЕРИНУ

Один генерал якось догодив цариці Катерині, що вона не знала, як його й нагородити. Ото вона й каже:

— Подарую я тобі землі. Сідай на коня і їдь; скільки в'їдеш за день, тільки й твоєї...

Сів він на коня і давай бігти з усієї сили, поки й кінь з утоми здох. Коли кінь здох, він давай пішки бігти. Поки біг, поки біг, а далі впав непритомний і лізе рачки. Нарешті ліг, ще й руки простяг та каже, вмираючи:

— Аж оце поки моя земля! — і вмер.

ЯКИЙ ТОВАР, ТАКА Й ПЛАТА

Увійшов мужик у крамницю та й гука до крамаря:

— А подай лиш мені оту банку з цукерками!

Той і подав. Мужик понюхав-понюхав та:

— Ні, не такі! Подай оту!

Той переминає. Мужик знову, понюхавши, не вподобав.

— Подай он аж оту! — знов гукає.

Крамар уже розсердився, але перемінив і третю. Не донюхався й звідсіль нічого мужик, поставив банку та йде з крамниці. Взяло зло крамаря, що дурно панькався скільки часу, то й кричить на мужика.

— Куди ж ти, а гроші давай!

— За що? — питає мужик.

— А за те, що нюхав! — відказує крамар.

Мужик вернувсь, дістав гроші з

кишені та й стука об стіл. Постукав, постукав та й сховав. А крамар тоді:

— Нащо ж ти сховав гроші?

— А як же,— відказує той,— яка купля, така й плата: я понюхав, ти послухав, от і квити!

ЯК СЕЛЯНИН ПОПА ПРОВЧИВ

Було се за старих часів.

Везе раз один дядько попа кудись, а кобильчина у того дядька худа-худюча, нещасна, тільки кістки та шкура — сказано, бідняк. Ну, а піп гладкий, товстий, так пудів вісім, одним словом,— піп, як і всі попи, що на людських хлібах вигодувались.

Ну, їдуть, але треба під'їжджати на велику гору, а тут ще грязько після дощу, важко кобильчині

підгору вилізти. Дядько зліз з воза, ну, а піп, сказано, як піп, — ледачий, не хоче злізти підгору.

Сидить така восьмипудова туша в рясі, а коняка з усіх сил муцоється, аж стогне, бідняга, і ніяк на ту гору не видряпається з возом.

Аж їде навпроти другий селянин — молодий та кріпкий. Зразу догадався, в чому тут справа. Зупинився, зняв люшню та до того дядька, що попа везе:

— А, сякий-такій, попався мені тепер?! А пам'ятаєш, як я віз попа, а ти мого попа почав люшнею бити? Тепер же я тобі віддячу тим же!..

Та з тими словами до попа, що розлігся на возі, та — люшнею попа, люшнею по спині, та по товстому череві, та ще й приговорює:

— А то знай, як мого попа бити, а то знай, як мого попа бити!

А піп бачить, що непереливки, та

як завне з болю, та з воза в болото. та драла пішечки підгору — в одну мить на гору вибіг.

А як дядько вже виїхав підгору. то піп і каже йому:

— Бачиш, Степане, який ти дурний. І нащо було тобі тоді того попа зачіпати? А тепер тобі добре, як твого попа б'ють?

А дядько тільки усміхнувся.

БІСОВА ТІСНОТА

Варив чумак в степу куліш. Але якось повернувся незграбно, зачепився за казан і геть куліш вилив. А тоді й каже:

— Ну й бісова тіснота тут — ніде й повернутись.

НІ СЮДИ НІ ТУДИ

Яксь пані, не дуже-то багата, хотіла поводитись зовсім по-панському. От одного разу наїхали гості, вона й покликкала Микиту, що рубав там дрова чи біля волів порався, і звеліла розносити чай, а щоб Микита не помилився, кому попереду, а кому потім, то пані його раз по раз смик та смик за поли:

— Сюди, Микито! Туди, Микито! Носить Микита чай...

А далі пані якось не потрапила за полу та за очкур і смикнула, а він, гаспидів, та був з зашморгом... Зоставсь Микита з чаями посеред хати, мов кінь спутаний... та, повернувшись, до пані:

— Сюди,— каже,— Микито! Туди, Микито! От тепер вже ні сюди Микита ні туди Микита!

НАКАЗ

Іде син до річки купатися, а мати й наказує:

— Гляди, сину, як утопишся, то й додому не приходи— буде тобі від батька.

ЗВИЧКА

На уроці закону божого піп питає студента:

— Ви вірите в чудеса?

Студент відповідає:

— В природі чудес немає.

— А ось вам приклад: з високої дзвіниці упав чоловік і залишився живим. Це що таке, не чудо?

Студент відповідає:

— Ні, просто випадок!

— Припустимо. Цей же чоловік другий раз вилазить на дзвіницю.

падає і знову залишається живим.
Це, по-вашому, не чудо?

— Ні, просто «совпаденіє».

— Припустимо! А ось цей чоловік третій раз вилазить на дзвіницю, падає і знову залишається живим. Це що, по-вашому, чорт вас візьми, чудо чи ні?

— Просто звичка!

НАПУВАННЯ

— Напував ти гоня?

— Напував!

— А чом же в його морда суха?

— А води не достав!

ВІДВАЖНИЙ СИН

Били раз у корчмі одного чоловіка. Пришов він додому та й жалується перед своїм сином, що ще парубком був.

— Ходіть, татуно,— каже син,— я їм покажу, як мого тата бити.

Прийшли вони до корчми, вийшли на середину, син сміло оглянувся довкола та й крикнув:

— Хто мого тата бив?

— Я! — озвався один парубок та й виступив з-поміж людей.

— Ану, спробуй ще раз! — каже син, затиснувши сильно в руці величезний буб.

А парубок — лусь! в лице старого.

— Ану ще раз! — гукнув син і цискочив до парубка.

А той влуге — лусь! старого.

— Е,— каже син, чухаючись в

голові,— ходім, татуню, бо тут ще й мене будуть бити.

Вийшли з корчми, а батько зараз і каже:

— Дякувати тобі, снну, що хоч ти вставився за мною.

ЯК ДЯДЬКО ПРИЧАЩАВСЯ

Один дядько хотів наїстися меду і пішов причащатися. Але піп, звісно, дає по маленькій ложці вина і проскури. А дядько думає: «Та й що то мені тільки, як псові муха». То він думає: «Ану дам рубля». І дав попові рубля...

А піп йому знов маленьку ложку. Тоді дядько розсердився, плюнув та й каже:

— От нещастя, не причастя — дав рубля і не наївся!

НЕ ПОПАВ

Їде один подорожній чоловік через село та й питає стрічного:

— А скажіть-но, чоловіче добрий, як мені тут через річку перебраться?

А той йому:

— Я вам зовсім не добрий чоловік, а старшина здешній.

ПОХОРОН

В пана здохла любима собака. Отож і пішов він до попа, щоб поховати її. Прийшов і давай вмовляти попа поховати за сто рублів.

— Що це ви, пане, кажете? — каже піп.— Де це так видано, щоб ховати собаку? Та це ж неможливо, це ж святе діло!

— Ну, хай уже двісті,— каже пан.

— Та що ви, пане? Роздумайтеся!

— Ну, хай уже буде триста.

Зрадів цьому піп та й каже:

— Ну, вже ладно, тільки тихо, без дзвонів.

Згодився пан і на це, подякував та й пішов собі. На другий день нарядили собаку, прийшов піп, зібралась півча, взяли охрестили, все як слід. Піп одправив молитву, як померлому, та й понесли його до церкви. Піп іде попереду. Аж де не візьметься архірей. Здивувався архірей, думаючи, що ж воно вмер за багатир? От позвав він пана та й питає про похорон. А пан йому:

— Та любима моя собака, отче!

— Де ж це так видано?! — аж крикнув архірей.— Позвать сюди священика!

Піп так і завмер, а все-таки пішов до архірея, підійшов і пан. От пан і каже:

— Звиняйте, отче, що не заплатив і вам, ну, хай буде попу триста, а вам двічі по триста.

Зрадів архірей та й каже:

— Я не за те, що хоронили, а за те, що не дзвонили.

ПАНИ У ПЕКЛІ

Іде бідний мужик дорогою, а пан їде шістьма кіньми. І питається пан його:

— А звідки ти, чоловіче?

А він каже:

— З тамтого світу.

— А що наші батьки там роблять?

— А що ж, вельможний пане!
Панам всюди добре: в котлах сидять, люльки палять, а бідний мужик дрова рубає і під ними палить!

РОБОЧИ

- Грицьку, що ти робив?
— Нічого.
— А ти, Михайле?
— Та я був коло нього.

ПОВАЖНА ПРИЧИНА

- Чому ви, хлопці, не орете?
— Та, дядьку, свято!

- Яке свято?
— Чересло і леміш ізнято.

АКУРАТНІСТЬ

Капітан старого флоту видав по кораблю наказ, щоб з його матросів ніхто не тільки вина не пив, а навіть не нюхав.

А якось він робив огляд корабля і знайшов пляшку, а на дні трохи горілки.

Зібрав він команду і почав:

— Ежели среди вас есть честные люди, то они признаются, кто пил, не то вся команда будет отвечать!

Матроси переглядаються. А один вискакує з строю і каже.

— Дозвольте сказати, що ця пляшка не нашої команди!

— Почему ты так думаешь?

— Бо наші, коли п'ють, то ні каплі не залишають, а тут ще он скільки горілки!

ЛИСТ ДО АРХІЄРЕЯ

В одному селі була дуже стара церква. І святі вже були старі. От громада і постановила написати до архірея письмо. Як постановили, так і написали.

«Архірею, — пишуть вони, — є в нас в церкві трошки дерев'яних святих, і то не святі, а якесь дрантя. Матір божа, — пишуть вони, — чогось так згорбатіла і зігнулась, ніби її хто ззаду коліном гепнув; з святого Миколая вже три роки порохно сиплеться. Варвара здулась, як та ялівка, а святі апостоли розлізлись по стіні, як ті дурні барани по полю. Так от дозволь нам, архірею,

матері божій боки облатати, святу Варвару на шпуги взяти, апостолів дрючками до гурту зігнати, а старого Миколая, як він вже такий нікудишній, — вели закрити».

Так і невідомо, що відповів їм архірей.

ОБРАЗ І ТЮТЮН

- Здоров, куме!
- Здоров!
- Де ти був?
- На ярмарку!
- Що ж ти купив?
- Образ!
- Ану покажи!
- Та хай йому чорт, не хочу розгортать: руки померзли!
- Ну, так вийми тютюн, давай покуримо!
- Давай!

НЕ ВІРИТЬ

Така картинка: стоять двоє хлопчиків під хатою сільського старшини, і один з них кричить:

— Дядьку Микито! Дядьку Микито!

— А що там таке? — поважно питає огрядний старшина, виходячи на ганок.

— Та ось Грицько Степанишин не вірить, що у вас ніс червоний від горілки, то нехай подивиться.

МОРКВЯНИЙ ПАНОК

Іхав панок морквяний,
Коник буряковий,
Кожушина горіхова,
Жупан лопуховий.

Сіделечко капустияне,
Стремена з берези,
А напився лепетухи.
То був нетверезий...
Пістолети з качана,
Кулі з бараболі,
А шабелька з пастернаку.
А ножни з квасолі...
Їде, їде паниченько,
Під ним коник скаче,
Надигали його свині:
— Злізай-но, вояче! —
Він вихватив пістолета,
Став свиней стріляти,
Свині кулі похватили —
Нічим воювати!
Ідуть люди, ідуть люди,
Ідуть край дороги,
З'їли свині паниченька,
Лежать самі ноги.

ТЯГАР

Раз їхав мужик дорогою, а жінка йшла до міста і несла на плечах важкий тлумак.

— Сідайте, кумо,— каже мужик,— я вас підвезу трохи, бо й я до міста.

Жінка сіла та й тримає тлумак на плечах.

— Ви чом, кумо, не поставите тлумака на фіру? Тажи вам тяжко його тримати!

— Е, дай вам боже здоров'я, що мене везете, нащо ще такий тягар класти на фіру?!

ГОВОРІТЬ, ЛЮДИ!

Ото раз казав пан до всієї громади:

— А хто піде до мене обідати?
— Я! — каже один циган наперед всіх.

— А хто піде до мене і на вечерю?

— Та я ж! — знов кричить циган.

— А хто піде до мене косити? — питає пан.

— Ну, люди добрі,— каже циган,— говоріть ви вже, а то що ж, все я та я. Навіть стидно вже!

НЕ ОБРАЗИВ

В одного попа селяни обробляли землю споловини. От одного разу привезли снопи до нової клуні; і піп вийшов; дядьки стали закурювать, а один між ними некурящий, і піп тоже не куре.

А один дядько і каже:
— Хто не куре і не нюха табаки.
той не стоїть і собаки!

А піп тоді:

— Так се виходить, що і я не
стою собаки?

А дядько:

— Та ні, батюшко, ви стоїте
двох, та ще й добрих!

РОЗПЛУТАВ СПРАВУ

Солдати написали генералу жа-
лобу, що їм не варять каші, а тіль-
ки борщ. Приїхав генерал. Скандал!
Гуртова жалоба! Нечуване діло!
Зібрав він начальство и питає:

— Ну как вы допустили солдат
до такого сознания? Куда вы смот-
рите? Я вам покажу, сукины сыны!

Потім зібрав солдат і давай пи-
тати:

— Вы мне писали жалобу? Ска-
жите, кашу вам варят или не ва-
рят?

Всі мовчать — кому охота вири-
ватись?

А один солдат вилупив на нього
очі та й слухає.

— Вот ты, например, солдатик!
Скажи, кашу вам варят?

Той витягнувся під козирьок:

— Так точно, ваше високопре-
восходительство!

— А как варят?

— День не варят, два не варят.
потом погодят — опять не варят.

— Значит, все-таки варят? Ра-
зойдись!

СТО ВОВКІВ

Розказував один парубок:

— Як ішов я вчора лісом, то ж
то страховини мені було! Ледве втілі

Питаються його:

— А що ж там таке?

— Та, мабуть, аж сто вовків як
поженеться за мною!

— Овва!

— Чого овва? Хоч не сто, а з пів-
сотні було!

— Та їх і в лісі стільки нема!

— От же й не вірять! Я ж кажу,
що, мабуть, штук з десятку гна-
лося...

— Та ну-бо, не бреші!

— Та хіба б я брехав? Я ж ка-
жу: як на поліг за мною вовк...

— Та де ж ти його бачив?

— Ну, їй-богу ж, за кущем щось:
шпелість... шелість...

МУЖИК І ПАН

Колись одному мужикові треба
було кудись поїхати чавункою¹. По-
їхав він, але на якомусь вокзалі,
де він пересідав на другий поїзд,
захотілось йому попоїсти. Шукав,
шукав місце коло столу — ледве
знайшов, бо народу було сила.

Тільки почав там їсти, як тут де
не візьмись якийсь вертлявий панок
з склянкою чаю в руці. Став біля
мужика та й дивиться на нього, ні-
би каже: «А уступи-но, мужиче,
місце для пана».

Але мужик був собі не з бояз-
ких — їсть, і ні гадки. Тоді панок і ка-
же голосно, так, щоб мужик почув,
до інших панків, що сиділи кругом:

— А скажіть-но, вельможні па-
нові, яка різниця між мужиком і
свинєю? — І, сьорбаючи чай нав-
стоячки, дивиться на мужика.

¹ Чавунка — залізниця.

А мужик, не довго думаючи, та:
— Різниця є, пане!
— Яка?
— Та така, що мужик їсть сидячи, а свиня стоячи.

БІДОЛАШНА БАБА

Пішла стара баба до церкви та й почула, що там вичитували, як то на тому світі буде плач і скрежет зубів. Іде вона з церкви та так гірко плаче. Зостріває її чоловік:

— Чого ви, бабо, плачете?

— Та як же мені, синочку, не плакати, бо прочитали в церкві, що буде на тому світі плач і скрежет зубами, а чим же я скреготатиму, коли в мене ні однісінького зуба нема...

РОЗГУЛЯВСЯ

Прийшов сусіда до сусіди в гості, а цей і зоставля його обідати. Бажаючи заявити своєму сусідові, що нічим задля нього не пожалкує, хазяїн обернувся до жінки та й каже:

— Коли жирувати, так жирувати: бий, жінко, і друге яйце в борщ.

БЕЗРУКІ

Десь, колісечочки, кажуть, ніби у якомусь царстві-государстві за хабарі праву руку відрубували.

Ну, але одного разу взяли та й засудили якогось хабарника за хабарі. Треба, значить, йому праву руку відрубати. Ну, відрубувати повинні судді, поліція. Кинулись до

них, аж — глядь, а у них у всіх уже давно всі руки повідрубвані.

ЯК ПЕС УЧИВСЯ В АДВОКАТА

Бо то мужик позивав пана і взяв з собою сто рублів і дав їх адвокату, щоби йому справу виграв з паном. І ще йому обіцяв великі гроші. А адвокат говорив мужикові, як він того пана побідить.

Але дійшло до того, що мужик справу програв, а сто рублів пропало. І мужик прийшов додому, взяв пса і веде до міста. А люди питають:

— Нащо ви привели пса в город?

Той каже:

— Він добрий собака, іно не вміє брехати, а я тут знаю одного адвоката, то він дуже добре бреше,

бо вибрехав у мене сто рублів. І найще мого пса навчить так брехати!

ГРУНТОВНА ВІДПОВІДЬ

Спитали одного дяка, скільки він може випити горілки. А він подумав та й питає:

— А во благовременії чи натщесерце?

— Натщесерце, — кажуть.

— А з закусією чи без оної?

— З закускою!

— А за гроші чи безвозмездно?

— Безвозмездно!

— О! — каже дьяк, — коли так.

то — до безконечності!

ЛАТИННИК

Один хлоп мав сина та віддав його до латинської школи до міста. Вертає син на село, а батько питає:

— Ну що там, сину, чи вмієш по-латинськи? (А він тодійка накладав фіру гною).

— Та чому ні! — каже син.

— А як називається по-латинськи гній?

— Гноятус! — каже син.

— А вила? — питає батько.

— Вилатус!

— А віз?

— Возатус!

— Ув! — каже старий. — Добре тебе вивчили! Відтеперка, — каже, — будеш брати вилатус, а ними гноятус та кидати на возатус!

СКІЛЬКИ ВЕРСТ ДО НЕБА

Їдуть два чоловіки з ярмарку. І як п'ять верст проїхали, так і одпочити треба, бо як п'ять верст, то й корчма стоїть. От їдуть і забалакались:

— А що, каже, — як би його злічити, скільки-то верст до неба?

— А бог його святий знає скільки. Думка така, що верст із п'ять буде!

— Тю на тебе, куме! Та якби туди п'ять верст було, то там би корчма стояла!

ПАН І ПАСТУШОК

То раз їде пан. Доїжджає він до річки, а там недалеко пастушок пасе овець. От пан і питає його:

— Скільки у тебе овець? Чи

далеко до села? Як тебе звать? Чи
річка ся глибока?

Дак той пастушок і каже йому:

— Сімсот, сім верст, Мартин, по
коліна!

ПРОПОВІДЬ

А то раз якийсь піп дуже не лю-
бив казання говорити. То єдної не-
ділі виходить на казальницю та й
каже:

— Мої милі парафіяни, а знаєте,
о чім я вам нині буду казання ка-
зати?

— Ні, не знаємо! — кажуть люди.

— Га, коли ви не знаєте, то й я
не знаю, — каже піп та й зліз з ка-
зальниці.

На другу неділю — знов піп на
казальницю:

— Мої милі парафіяни, а знаєте,
о чім я вам буду казати казання?

— Знаємо! — кажуть люди.

— Ну, коли знаєте, то нема вам
що й казати! Рцем всі от вся
душі!..

Приходять сі на третю неділю,
вже собі люди міркують, як би то
його зайти? Змовилися собі... Вила-
зять піп на казальницю.

— Мої милі парафіяни, а знаєте,
о чім я вам нині буду казати ка-
зання?

То єдна половина людей у церк-
ві каже: «Знаємо», а друга каже:
«Не знаємо».

— Так? — каже піп. — Ну, то до-
бре! Най ті, що знають, та ска-
жуть тим, що не знають. Благоден-
ствие господне на всіх вас!..

Та й уже було по казанню!

ЯКІ ХАРЧІ, ТАКА Й РОБОТА

До хазяїна найнявсь наймит та виїхав косити. Ото приїхав та й розмовля з тією торбою, що з харчами була:

- Торбо, що в тобі є?
- Хліб та цибуля.
- Спати!

А хазяїн і послав на підслухи наймичку та як довідався, як наймит розмовля з торбою, посила наймичкою другу торбу.

- Торбо, що в тобі є?
- Ковбаса, сало, паляниці, книші.
- Косити!

УСЛУЖИВ

Проходять лісом пан з лакеєм; от лакей, ідучи попереду, потягнув

за собою гілляку, що нагнулась над стежкою, та тоді і пустив, а вона виправилась та — лусь! пана по пиці.

— А щоб тобі добра не було, як мічно б'ється! — кричить той.

— Е, подякуйте, пане, що я ще придержав капосну гілляку, а то біла б була, — відказує лакей!

ЯК БАГАЧ ЗЛОДІЯ ЗА НОСА ПОВОДИВ

В одному селі було три багачі та до того ж і дурні. От вони на спаса поїхали в Липове на ярмарок волів продавати. Один швидко продав за шістьсот карбованців, і в нього зразу ж і витягли гроші.

Другий продав у обід. Гроші теж витягли в обід. А третій теж

продав в обід, а гроші в нього витягли, але ввечері.

От той, що в нього гроші витягли ввечері, приїжджає додому і хвалиться жінці:

— От дурні мої куми! Вони тільки продали, у їх зразу гроші і витягли.

— А в тебе? — питає жінка.

— Е, ти думаєш, що я дурний? Я їх поповодив за носа! Попомучив! У кумів зразу гроші витягли, а у мене аж увечері! Не на такого напали!

ДУША

— Піп спитав на екзамені учнів.

— Хто скаже, що таке душа?

Ніхто не знав, а з першого класу встав найменший і каже:

— Я знаю, батюшка!

— Ну, молодець, утри ніс цим здоровилам!

Всі слухають, думають: «Звідки він знає?»

— Я рано гнав товар пасти та йшов якраз коло вашого дому, батюшка. Бачу, з вікна вискакує ця душа, розхристана, в жіночій сорочці. Ви її обняли, поцілували і сказали: «Прощай, душа!» Так ото я відтоді й запам'ятав, що таке душа!

ОБОЄ РОЗУМНІ

В одного пана був робочий, звали його Іваном. От пан за щось посварився із сусіднім паном, і зачали судитися. От прийшла панові повістка їхати на суд, пан і каже:

— Іване, запрягай коні, поїдем у Нинів на суд.

Запріг Іван коні, під'їхав під ганок, пан сів, і поїхали. Їдуть полянкою, а панові із думки не сходе суд, хто ж вийде прав, хто розумніший між ними, а далі й каже:

— Іване, а хто, по-твому, розумніший — чи пан Трахановський, чи я?

А Іван відповідає:

— Та він, пане, дурніший ще вас, а як і не дурніший, то такий, як ви!

СОЛДАТ МОЛЕБЕНЬ ЗАКАЗУЄ

Заказує солдат молебень, а дяк і пита:

— Який тобі, з акахвистом?

— Да не дуже закатистой, так копеек на десять!

СВІЖА КОПІЙКА

— Чи був на базарі?

— Був.

— Що ж ти купив?

— Козу.

— Що дав?

— Сім кіп.

— Де ж вона?

— Та продав.

— А за скільки?

— За п'ять кіп.

— Нащо ж так багато втрапився?

— Нічого, що багато, аби свіжа копійка.

В ГОСТЯХ У БАГАТОГО

Покумався бідний селянин з багатим. Коли б не завітав багатий до бідного в гості, бідний остан-

ню курку заріже, а пригостить кума.

Якось і бідному довелося побувати в гому селі, де жив його багатий кум. Тож мусив багатий запросити бідного до себе в гості. «Хоч пообідаю добре», думає бідний (був він голодний) і пішов до кума з охотою.

Сидять вони годину, сидять другу, а кум обідати не дає, лиш курить свою люльку та гостить кума якимсь смердючим тютюном.

Бачить бідний, що й сонце вже надвечір хилиться, і їсти хочеться. аж в очах рябіє, та й каже:

— Піду я, куме, додому.

— Сидіть, куме, закурюйте. День тепер великий!

— Дякую щиро. Я вже покурив, пора й додому.

— Ваша справа, куме,— каже багатий,— заходьте частіше. І куму беріть з собою.

— Спасибі, спасибі. кума не курить,— з досадою промовив бідний і пішов з двору.

ПОТРЕБА

Іде чоловік. Коли се хтось гука:

— Дядьку! Дядьку! Стривайте, щось треба!

Той став, жде, думає, чого йому треба. Коли це прибіга той з істиком:

— Орю в бісового сина, та ні об віщо й почухатись, дозвольте хоч об віз!

ЯК ЗВАТИ

— Як тебе звати, мій хлопче?

— А так, як мого тата.

— А тата твого ж як?

- А так, як мене.
— Ну, то скажи, як тебе кличуть, коли час їсти?
— О, мене їсти кликати не треба. Я першим приходжу.

БИК У ЛЮДЯХ

Був у одного дядька одним-однісінький лисий бик. Побачив якоесь цього бика піп та й захотів його виманити собі.

— Знаєш що, дядьку,— каже він до господаря,— оддай мені його, я його вивчу і в люди виведу, а то в тебе він так і пропаде, годувати ж нічим!

Дядько й оддав. От через деякий час пішов він до попа та й питає:

— Ну, як мій лисий, вивчився?
А піп, щоб одбрехатись, бо він собі бика забрав, і каже:

— Еге, давно вивчив, уже аж у губернії служить твій лисий бик!
Дядько взяв торбину і пішов аж у губернію, а як запитав там, де знайти його бика, так його і направили до губернатора, бо його прізвище було Бик.

От добився він до губернатора, заходить до нього в кабінет, подививсь на нього, а він лисий і дуже схожий на його бика. Підійшов дядько до губернатора і, лясаючи по потилиці, каже:

— То ти, бицю, од моєї корови? Ти глянь, і лисий такий же, як і був!

А губернатор як схопиться та за палицю і давай його бить, а дядько і говорить:

— Бик биком як був, так і є, йому б усе битись!

ЯК СЕЛЯНИН ПОМІЩИЦЮ ЧАСТУВАВ

В одному селі жила поміщиця. В неї був маєток, яким управляв німець-управитель. Бариня дома ніколи не сиділа, ото все ходить по селу, заходить до кожного селянина у хату і пробує, чи доброго борщу або картоплі наварила хазяйка.

Одного разу вона зайшла до селянина, а він саме товк качалкою картоплю для свині. Бариня не поздоровкалась, нічого нікому не сказала і мерщій до картоплі та в рот Покуштувала і почала плюватися:

— Ти що погану картоплю вариш? — присікалась вона до селянина, а він їй відповідає:

— Та чого ви, бариня, угощайтесь, свиням хватить, хватить і вам!

КАБАН ІДЯТЬ, А СВИНЯ НЕ ХОТЯТЬ

Раз приїхав до барині в гості один поміщик, а в неї була служанка. От тільки посідали за стіл, а бариня сусіда вгощає, а сама не їсть. А служанка давала свиням саме та вкоде і каже:

— Бариня, кабан їдять, а свиня не хотять!

ВІДВАЖНИЙ

Жерлися вночі пси надворі, а чоловік лежить в хаті на постелі та й каже:

— Гузя, гузя!

— Йой, — повідає жінка, — який ти, чоловіче, відважний!

— І-і-і, — каже чоловік, — я би ще й до вікна пішов!

МУДРА ВІДПОВІДЬ

Одного разу піп найняв цигана косити хліб. Попада на обід приготувала смачну локшину з м'ясом. Циган до роботи був не дуже швидкий, а як сів їсти, то щоразу й тягне з миски по два шматки м'яса.

Не стерпів піп:

— Ти що ото по два шматки тягнеш?

— А ви як, отче, хотіли? Потри? Щоб удавився?

ПІД ЯБЛУНЕЮ

Лежать чоловік з жінкою в саду під яблунею, а надворі дуже жарко. Чоловік і каже:

— От добре було б, якби оце яблуко упало прямо мені в рот само!

А жінка:
— І охота, — каже, — тобі говорити в таку жару!

ОДНЕ РОБИ

Якось хазяїн і наймит косили ячмінь. Наймит вже й зморився, а хазяїн не дає відпочити. Коли побачив наймит, що воли пасуться в ячмені. Каже:

— Хазяїне, я піду волів вижену!

— Одне роби — коси! — хазяїн йому.

От сіли обідати. А воли знову пішли у ячмінь. Хазяїн аж затіпався:

— Піди, Охріме, волів вижени з ячменю!

— Одне роби — їж! — відповів Охрім.

І ШУМИТЬ, І ГУДЕ...

І шумить, і гуде,
Петлюра пана веде:
— Оцей мені панок польський
Самостійність здобуде.

Обізвався польський пан:
— Ласий тут земельки лан!
Ой поділимо, Петлюро,
Цю земельку пополам.

— Що ж, ділить, так ділить,
Симон йому бубонить.—
Здирай з хама першу шкуру,
Я на другу маю хіть.

Селянин неборак,
Як почув, що буде так,—
Схопив вила ще й рушницю.
Пригадав, що він козак.

Як сказав, так зробив:
В домовину положив

Пана-ляха та Петлюру —
І хоть би хто затужив.

Взяв він пана і Петлюру
У залізній тиски
І здавив, аж затріщали
У союзників виски.

РОЗМОВА ПОЛЬСЬКИХ ПАНІВ У 1920 РОЦІ

Коли з червоними воювали польські пани, то все сміялись і горючили:

— Пий, пан, млеко. ещо большевицьке войсько далеко.

Коли більшовицьке військо підійшло, то Пілсудський скомадував:

— Панове, по конях!
А один стоїть та й каже:
— А у мене кобила!
— Кобила не кобила, а команда
една біла! Тікай, пан, пшисько, бо
большовік близько!

А коли прийшли червоні, то тіка-
ли пани і піші, і конні.

Тоді подає пан Пілсудський ко-
манду:

— Ховайсь, пан, за демба!

А їх і за дубом спіймали та чор-
тів так дали, що аж до самої Вар-
шави тікали.

ГІТЛЕР І ЙОГО ПОРТРЕТ

Підійшов Гітлер до свого портре-
та та й каже:

— Адольф, Адольф, що з нами
буде, коли більшовики нас перемо-
жуть?

З рами висунулася пика намальо-
ваного Гітлера і каже:

— Нічого: мене знімуть, а тебе
повісять.

ПОРАДА НАПОЛЕОНА

Як почав Гітлер під Сталінгра-
дом паритись, то пішов до Наполео-
на радитись:

— Скажи, як мені воювати?

— З ким воюєш?

— З красними.

— Не знаю, хто такі.

— Ну, з більшовиками.

— Не чув про таких.

— Ну, з руськими.

— А, так би й сказав. А куди
ти дійшов?

— До Сталінграда...

— То лягай зі мною рядом.

ВІДЧУВАЮТЬ

- Мамо, чого тікають кури?
- То вони здалеку фашиста зачули.

«ВІТАЮТЬ»

- На кого то собаки гавкають?
- То фашистського офіцера «вітають»!

ЯК МИХЕЙ КУЗЬМИЧ НА КУРОРТ ІЗДИВ

Прийшла до нас у село бомага, щоб назначити одного чоловіка на курорт. По правді сказати, ніхто там і не був і поняття не мав. Це діло вже давно було. Ну, думали, думали, кого назначити, і зупини-

лись на Михею Кузьмичі. Але треба це собранієм оформити. Зібрались люди, стали міркувати. Люди балакають отак собі, один другого назначають, бо ще не знали, що то за курорт. А голова сільради й каже:
— У нас є кандидатура; як понаравиться, хай їде,— і вказує пальцем на Михея.

Всі підняли за нього руки, а він перелякався здорово та до громади:

— Не хочу, не поїду я, я чоловік одинокий, я слабій, я не годний туди!

А його таки якось умовили, ввбрали та ще й сказали:

— Не турбуйся, Михею. мв твою бабу забезпечимо, дров привеземо, порося дамо.

Ну, він і згодився. Але прийшов додому, знов стала його баба гризти, взяла його знов недовіра, але вже пізно. Поплакали вони обоє, посумували, і мусив поїхати.

Побув він там місяців два, сподобалось, видно, таки. Листи писав такі, що держись! То тоді як на другий рік прийшла знов путівка, то Михайл Кузьмич вже сам звернувся до зборів.

— Ну й помучився я там, люди добрі, два місяці, але як прийде ще одна бомага, то посилайте мене, так і буде, постою ще раз за обчество!

ПОЛІКУВАВ

До лікаря зайшла жінка, лікар кудись спішнв.

— Ну, скоріш говоріть, в чому справа, бо я спішу.

— Живіт...

— А, живіт? Добре. Пийте! — і дає їй касторки.

— Та, товаришу доктор...

— Пийте!

Жінка випила.

— Ідіть.

— А від живота?

— Як від живота. Та я ж дав уже!

— Та не мені, товаришу доктор, живіт у дочки болить.

НІЧОГО НЕ СКАЖЕШ

— Хороший у вас начальник?

— Нічого поганого сказати не можна. А скажеш — зразу звільняє з роботи за скороченням штатів.

АВАРІЯ

Наш дідусь недобачає. Якось узяв він до рук газету, а внук баче, що дід її розглядає догори, і запитує:

— Ну що там, дідусю, нового в газеті?

— Та нічого, внучку, десь на залізниці знову аварія трапилась. Ось бачиш, у газеті паровоз догори колесами лежить.

ЗБІГ ОБСТАВИН

Прийшов до одної жінки знайомий у гості. Сиділи, говорили... Раптом задзвонив телефон. Жінка взяла трубку, поговорила і знову сіла поруч гостя.

— Хто це говорив? — хвилюється гість — Може, ще якийсь «знайомий»?

— Ні! Це говорив мій чоловік і запевняв, що грає з тобою в шахи. Думаю, що, повернувшись додому, він буде хвалитися, як вдало поставив тобі мата.

ДВІ ЖІНКИ

Зустрілися двоє друзів і хваляться кожний своїм горем.

— Знав би ти, яку я маю клятву жінку. Дихати не дає! — говорить один.

— Ет, що там! Це не горе. А моя, як тільки я на поріг, зараз кричить: «Ану дихни!»

ЧИЯ СПРАВА?

Дочка заявила батькові, що одружується.

— А хто ж він, дочко? Ти ж його знаєш всього десять днів. Чи ти ж його хоч любиш?

— То вже моя справа, тату!

— А він тебе любить?

— То вже його справа, тату!

— А з чого ж ви будете жити?
Ви ж обоє не маєте спеціальності.
— То вже ваша справа, тату.

ОБРАЗЛИВИЙ СТОЛЯР

На профспілкових зборах працівників МТС виступали люди, говорили про різні виробничі справи. Потім один столяр устає й каже:

— То воно б і начальникам треба здоровкатися до робочих, а то як іде котрий, так і відвертається.

А директор МТС на це так відповів:

— Та як же до тебе здоровкатися, як ти, коли не глянеш, так і несеш дровняку під полою чи у лантусі як не на лутки, так на одвірок. От і доводиться відвертатися від тебе, щоб не помічати, що ти тягнеш із майстерні додому!..

ДУМАЄТЕ, ДОБРО

Сидить батько в чайній, п'є горілку. Заходить його малий син. кличе батька додому.

— Та іду, іду, сину, але візьми попробуй і ти цього трунку.

Син попробував горілки і аж закашлявся.

— Гірке, сину?

— Гірке, тату!

— Бач, бач, — каже батько, — яка то гіркота, як то тяжко її пити, а ви з мамою думаєте, що мені тут добро, що я тут мед п'ю.

ВИКРУТИВСЯ

Іде шофер машиною, а рульове управління несправне. От він нею і крутить по дорозі — то праворуч,

то ліворуч. А пасажир, що в кабіні сидів, і запитую:

— Чого це ти нею так крутиш?

— А ти не бачиш.— відповідає шофер,— я цвяхи миною, щоб не проколоти шини.

НАВЧИВ

Йшли дорогою брехун і підбрехач. Побачив брехун стовпа вдалині та й каже підбрехачу, своєму учневі:

— Подивись, он на стовпі сидить муха.

А той поглянув і відповідає:

— І справді сидить, та ще й з більмом на лівому оці.

ДОВГІ СХОДИ

Лізе п'яний по залізничних шпалах і не може розібрати, де він.

— Господи, які довгі сходи. Уже мабуть, на десятій поверх виліз.

ОБЕРЕЖНО, ПОФАРБОВАНО!

Іде п'яний вулицею, костюм на ньому новий, білий... Бачить — на стовпі вгорі наклеєний папір.

— Почитаю, — каже п'яний і лізе на стовп, читає: «Обережно, пофарбовано!»

ВИПРАВДАВСЯ

Хлопчик повернувся із школи додому. Глянула мати, а нова його шапка подерта і в грязюці вимазана.

- Це що?
- Та це хлопці...
- Що хлопці?
- Скинули з мене шапку і почали у футболу грати...
- А ти ж де був?
- На воротах стояв.

РОЗМІРКУВАВ

Мати. Васильку, дивись! Курчатко уже викльовується з яечка! Василько (*подумавши*). Але як воно туди залізло?

У ПОЇЗДІ

Сидить у вагоні громадянин. За хвильку входить якась жінка.

— Громадянине, поставте свої речі під лаву, я тут сяду.

— Ну-ну...

— Не нунукайте, а заберіть свої речі під лаву, чуєте?

— Ну-ну...

— Я покличу провідника! Входить провідник.

— Чому ви не хочете забрати свої речі?

— Ну-ну...

— Та ви що — смієтеся з мене? Ось я зараз покличу міліціонера!

Входить міліціонер.

— Чому ви не хочете забрати свої речі?

— Ну-ну...

— Я вас оштрафую!

— Ну-ну...

На станції входить черговий по станції.

— Чому ви не хочете забрати свої речі?

— Ну-ну...

— Як то ну-ну?

— Бо то не мої. Нащо б я мав їх забирати?

НА УРОЦІ

Учителька сказала першокласникові:

— Читай, що написано під цим малюнком.

— О... с... а... — прочитав хлопчик по літерах.

— А разом як буде?

— Бджола...

ПОМИЛКА

Пасажи́р, лягаючи спати у вагоні, просить кондуктора:

— Будьте ласкаві, розбудіть мене у Фастові. Я буду сперечатись, сваритися, але то такий у мене характер, і ви на те не зважайте, висадіть мене силою, бо інакше я проплю свою станцію.

Кондуктор так і зробив. Пасажир довго сварився, не хотів кричати, але все ж таки його висадили.

Проїхали ще кілька станцій. Схоплюється один пасажир і спросоня запитує:

— Яка станція?

— Козятин!

— О господи! Я ж просив мене висадити у Фастові.

РІЗНИЦЯ

Чоловік. Ти знаєш, жінко, що верблюд може вісім днів робити і нічого не пити?

Жінка. Ова, я знаю такого верблюда, що вісім днів п'є і нічого не робить.

ЯК БАТЬКО З СИНОМ ХАЗЯЙНУВАЛИ

Йдуть батько з сином п'яненькі.
Син і каже:

— Хазяйнуємо ми, тату, з вами, бодай би чорти нашого батька так хазяйнували.

— Чийого, синку, батька? — питає батько.

— Та як вам, тату, жалко свого, то нехай мого. — відповідає син.

ЯК ЖЕ ПОЗНАЙОМИЛИСЯ?

Моя п'ятилітня донька питає:

— Мамо, а де ти народилася?

— В Києві, — відповідаю я.

— А тато?

— Тато — в Саратові.

— А де я народилася?

— Ти — в Ужгороді.

— А як же ми всі троє познайомилися? — здивувалася донька.

РОЗМОВА МІЖ СУСІДКАМИ

— А ви, кумо, чому не поставите опудала?

— Та навіщо? Я і так сама весь день на городі.

ШВЕЦЬ У ЛІКАРЯ

Лікар. На що скаржитесь?
Швець. Та на все. Язык став
як підошва, в горлі наче хто цвяхи
позабивав, в животі наче дратвою
стягнуто, очі немов клеєм залиті.
у вухах мов шилом штрикає, а са-
мого мов на копил хто натягнув

ОСВІЧЕНА ЛЮДИНА

У сільському клубі закінчилась
доповідь заїжджого лектора. Двое
дідуганів виходять на подвір'я, ви-
тягають люльки...

— Оце лектор так лектор... Уче-
ний, одне слово... І як говорить...—
зітхає один.

— То так...— згоджується дру-
гий.— Не те, що у нас, в селі. Що
не скажуть — все ясно. А тут — дві
години слухав, аж упрів, але нічо-
гісінько не второпав. Відразу вид-
но освічену людину.

З М І С Т

Кваша	7
Щире слово жандарма . .	8
Виграна справа	10
Як святий Юрко мужикові допоміг	10
Не перелякав	11
Чоловік з усього світу .	12
Швачки	14
Правдива відповідь . . .	14
Хто краще описує? . . .	15
Брудна рука	16
Порада кухаря	17
Панська чуприна	17
Виправдалася	19

Прокляті собаки	19
Всюди добре мати при- ятеля	20
Не впусти рака з рота	20
Помирив	21
Про попа і селянина	24
Скотина	25
Почім дурні продаються	25
Садівники	26
Навчив	27
Де велика ложка?	28
Відчальною, ребята!	29
Чому багато води в морі	30
Старшина	30
Звичка	32
Як наймит Хома панів кач- кою наділив	33
Пара волів	34
Хто має висіти, той не втоне	35
Собака	36
Відповіла	37
Нічого додати	38
Півбіди	38

Косарі	39
Як солдат генерала пізнав	40
Чого кому бракує	41
Собачий рід	42
Аби не пан	43
Добре торгувалось	43
Відповідь по ширості	45
Єдиний порятунок	45
Невістка винна	46
Таємниця	46
За що?	47
Пародії на молитви	47
На «Отче наш»	47
На «Святий боже, святий кріпкий»	48
Гумористична молитовна імпровізація	48
Про генерала й Катерину	49
Який товар, така й плата	50
Як селянин попа провчив	51
Бісова тіснота	53
Ні сюди ні туди	54
Наказ	55
Звичка	55

Напування	56
Відважний син	57
Як дядько причащався	58
Не попав	59
Похорон	59
Пани у печклі	61
Робочі	62
Поважна причина	62
Акуратність	63
Лист до архієрея	64
Образ і тютюн	65
Не вірить	66
Морквяний панок	66
Тягар	68
Говорить, люди!	68
Не образив	69
Розплутав справу	70
Сто вовків	72
Мужик і пан	73
Відолашна баба	74
Розгулявся	75
Безрукі	75
Як пес учився в адвоката	76
Грунтовна відповідь	77

Латинник	78
Скільки верст до неба	79
Пан і пастушок	80
Проповідь	82
Які харчі, така й робота	82
Услужив	83
Як багач злодія за носа поводив	84
Душа	85
Обое розумні	86
Солдат молебень заказує	87
Свіжа копійка	87
В гостях у багатого	89
Потреба	89
Як звати	90
Бик у людях	90
Як селянин поміщицю ча- стував	92
Кабан їдять, а свиня не хотять	93
Відважний	94
Мудра відповідь	94
Під яблунею	95
Одне роби	95

І шумить, і гуде	96
Розмова польських панів у 1920 році	97
Гітлер і його портрет	98
Порада Наполеона	99
Відчувають	100
«Вітають»	100
Як Михей Кузьмич на ку- рорт їздив	100
Полікував	102
Нічого не скажеш	103
Аварія	103
Збіг обставин	104
Дві жінки	105
Чия справа?	105
Образливий столяр	106
Думаєте, добро	107
Викрутився	107
Навчив	108
Довгі сходи	109
Обережно, пофарбовано!	109
Виправдався	110
Розміркував	110
У поїзді	111

На уроці	112
Помилка	113
Різниця	114
Як батько з сином хазяй- нували	114
Як же познайомилися	115
Розмова між сусідками	115
Швець у лікаря	116
Освічена людина	116

НАРОДНЫЕ УСМЕШКИ
(На украинском языке)

*

Редактор *А. Т. Сингаївська*
Художник *Л. Б. Каплан*
Гравюра на дереві
художника *В. К. Стеценка*
Художній редактор *К. К. Калугін*
Технічний редактор *В. І. Писаренко*
Коректор *О. І. Василенко*

Підписано до друку 25.VIII. 1959 р.

Формат паперу $60 \times 92 \frac{1}{4}$.

Папер. арк. 1.

Друк. арк. 2.

Обліково-видавн. арк. 2.001.

Ціна 2 крб. 50 коп.

Замовл. 2636. Тираж 50 000.

*

Держлітвидав України,

Київ, Володимирська, 42.

Книжкова ф-ка „Жовтень“

Головполіграфвидаву Міністерства

культури УРСР,

Київ, Артема, 23.

